

GYÖNGYMONDATOK.

(Ujkori írótól).

B ö j t.

Rossz beszélgetés esik böjt mellett. *Shakespere.*

A nagy kielégítés unalommal határos. Az étkeket a böjt fűszerezi. Az eledel legjobban izlik annak, a ki ehetnék. *Petrárka.*

Láttunk-e valaha valakit, a ki a kenyeret és vizet megunta volna? ime a természet útja! *Rousseau.*

B ú.

Büszke a bú; görnyed, a kié. *Shakespere.*

A búnak nincs hatalma a felett, a ki megveti s kineveti. *Shakespere.*

A búbánat gonosz vendég, rossz madár,

A kebelbe életet, vért lopni jár. *Petőfi.*

Kevés bú jó szívet, de tulságos bú kevés észet mutat. *Shakespere.*

Fejemet nem töröm,

Jobb annál az öröm,

Kár hiába, bolondjába

Gyötreni szívemet, —

A siralom, aggodalom

Ekép el nem temet

Idején engemet. *Csokonai.*

Könyben uszó szememmel

Csillagomat vizsgálom,

S a teremtőt életemmel

Könyörögve kínálok. *Kisfaludi Sándor.*

B u k á s.

A nagyság a balsorsal lehullván, az emberek előtt is porba hull, és a bukott meg sem érezve még saját esetét, már is kivillan az mások szeméből. *Shakespere.*

A ki elbukott, azt leginkább megtaszigálják azok, a kik ki akarják irtani a világ emlékéből, hogy vele ismeretségben voltak. *Jókai.*

Ki lehet nevetségesb és szánandóbb egy koldussá lett nagy urnál, ki nyomorával hordja születése előítéleteit. *Rousseau*.

Mentől tündöklőbb a padlás, annál könnyebb az elcsuszamodás. *Beranger*.

Az embereket hamarább célhoz vezetí egy-egy bukás, mint valami könnyü siker. Legüdvösebb tapasztalatainkat csalódásainkra s bukásainkra szoktuk építeni. *Smiles*.

B u t a s á g.

Butaság és kevélység azon egy fán teremnek. *Saphir*.

Ma is vannak emberek, kik komolyan sajnálják, hogy a középkor ostoba butaságait miért nem tartották meg szeszben, hogy a senyvedéstől és posványosodástól megvédve lennének. *Saphir*.

B u j a s á g.

A bujaság poharában

A felső hab édes méz,

S ennélfogva ingerelvén,

Hozzákap az emberkéz.

De, hajh! édes csak habja volt,

Már keserü az ital,

És sepreje epe s méreg,

Melytől a szív kint s jajt vall. *Kisfaludi S.*

B u j t o g a t á s.

Zsarnoki kormány kezében a nemzeti büszkeség kérdése a veres zászló, melyet a népnek, mint bikának, elébe tart, mikor azt akarja, hogy lehorgasztott fővel menjen az urokba. *Labouleye*
Eduard.

B ü n. B ü n t é n y. B ü n b o c s á n a t.

Bünöd nem egy botlás, de üzlet; a kegyelem csak keritőd lenne; legjobb, ha meghalsz mielőbb. *Shakespeare*.

Éjjel-nappal harcolnunk kell legnagyobb ellenségünk ellen. *Jókai*.

Ha az állam törvénye megbünteti az ismert bűntényeket; hirdessenek akkor egy Istent (a lelkészek), a ki megbünteti az ismeretlen bűntényeket. *Voltaire*.

Nagy gonoszságokat mindig mások előzik meg. A ki egyszer a korlátokat átlépte, végre a legszentebb dolgokat is meg tudja sérteni. Mint az erénynek, a bűnnek is megvan fokozata. Az ártatlan féltékenységet még soha ember nem látta vad kicsapongásba rögtön átmenni. *Racine*.

A bünbocsánat bátorítás a bünre. Azt mondani: Isten nektek azt parancsolja, hogy legyetek igazak! jobb, mint így nyilatkozni: Isten nektek, mint bünösöknek, meg fog bocsátani! *Voltaire*.

Az ember nem született gonosz, csak azzá leszen, mint beteggé is. A világ összes gyermekeiben csak ártatlanságot, kedvességet és félnkséget látunk; ha bünösökké, kegyetlenekké, gonosztevökké születtek volna, valami jelét mutatnák, mint a kis kigyófiak, melyek azonnal marhatnának, s a mint a tigriskölykek marczangolni akarnak. *Voltaire.*

Kegyetlen az, a ki szelid, mikor ölni szentség. A százfejű szörny uj fejeket terem; csak posványával együtt vesztheti Herkules. A gaz lenyesve még bujább lesz; irtani kell gyökerestől a bünt. *Berzsenyi.*

Olyan a bün! nagyobb fiat szül magánál. *Arany János.*

A bün mindig egyéni és soha sem egyetemes. Ha a többség el volna tökéltre, gonoszságokat elkövetni s a törvényeket megszegni, ki lenne akkor hatalmas arra, hogy fékezhesse. Ime a polgárosodás diadala! *I. Napoleon.*

A kik erőtlenségből vétkeznek, vétkezve is jó emberek; a kik szándékosan vétkeznek, nem vétkezve is rossz emberek. *Hobbe z.*

Ha büneidben halsz meg, sem a természet, sem a szerencse hibája, hanem a tiéd. Ki hajtott a bünre? ki tiltotta meg azután azt eltörölnöd? ki akadályoz a megtérésben? szabad a lélek a vég-leheletig. Sohasem rosszabb ébredni, mint csak este; s a mi nagyon hanyagoltatik, bajosabb levetkezni. *Petrárka.*

Csalfa elv, hogy minden büntényt először szeliden kell büntetni. Szigoron kell büntetni, hogy a büntetés fogalma erősebb legyen, mint a büntetést előidézö kedély fogalma. Szokásá vált bün kiirthatlan. Késö büntetés elkésett gyógyszer. *Kleist.*

B ü n t e t é s.

Az Ur saját büneikkel veri meg az embereket. *P. Szathmári Károly.*

A gonosz az emberi törvények elől elvonulhat, de a természet törvénye elől nem. Ettől még a nagy szabadságot élvezö fejedelmek is kénytelenek rettegni. *Helvetius.*

A halálbüntetést annál kevésbé lehet igazolni, mentül biztosíthatóbb a közbiztonság másnemü büntetések és intézmények által. *Feder Henrik.*

A szégyent a büntény hozza, nem pedig annak büntetése. *Cornelle Tamás.*

B ü s z k e s é g.

A büszkeség oly útmutató az életben, mely az embert sokszor vizre viszi, sokszor jégre viszi; de sirba soha sem viszi. *Jókai.*

B ü v é s z e t.

A bűvészet nevezete azon elvet foglalja magában, hogy az emberek Istennel szemben erőszakot tehetnek. *Constant Bénéiam.*

A természet feletti ég fogalma meg van mind a rendes hitvallásban, mint a bűvölésben; s a kettö között az elsőnél meg van en-

gedve az állam érdekéért, — az utolsónál pedig tilos, mert csalárd, káros, és az állam érdekével szemben sértő. *Constant Bénéiam.*

C.

Csábitás.

Az emberek annyira elcsábitathatók, akár vélemény, akár a nagyság fénye, akár a gonoszok mestersége által, hogy akkor is hibázni vélhetik, mikor a legjobbat akarják tenni. 2-ik *Fridrik.*

A nők körül legbátrabb férfiak a férjek szeme előtt legfélénkebbek; és viszont a házuknál leggyöngédebb férfiak elleneikkel szemben legrettentőbbek. *Sand György.*

Az embert nem az esze csábitja el, hanem a szive; nem a világosság akadályozza a látásban, hanem a sötétség; itél előleges bírálat nélkül. *Malebranche.*

Család.

Gyermekszobából kerülnek ki a nemzetek; a honnan azok, kik a gyermekek járszalagját tartják kezökben, aligha nagyobb hatalommal nem rendelkeznek, mint azok, kik az államigazgatás gyepelőjét tartják. *Smiles.*

A családélet édességétől áthatott ember szeretete kiterjed a családra s ennek szűk korlátain át a világra. *Smiles.*

Az após szereti a vejét és menyét; az anyós szereti a vejét, de a menyét nem. *La Bruyère.*

Csalás. Csalárdság. Csalfaság.

A csodadolgok szeretete s rendkívüliségek hallása a közértelemet mindig elfordította; s így az ember csalárdsághoz folyamodott ott, hol erővel nem rendelkezhetett. *Voltaire.*

A csalfaság magát szemfényvesztőleg nagy szavakba és szónoki ékesség nyelvébe burkolja. *Schiller.*

Az emberek mindig hajlammal viseltettek a csalfasághoz; nem tudom, minő csodálatos magatartás által, az igazság őket mindig kevésbé érdekelte: kapzsiság, előítéletek, önszeretet, felüleges szellem — hitem szerint — mindig oly ellenségek lesznek, melyek a tudományok előhaladásának ellenszegülnek. 2-ik *Fridrik.*

A csalárdságot a hiszékenység táplálja, együtt a vak hittel; hatalmába veszi a lélek rettegeseit, és uraltatja valóságos önkényét, de a melyet gyakran elrejt. Uralma alatt virágoznak a papi bitorlás és a jogi osztály aristocrátiája. *Bentham.*

A sziv igen titkos helyre vagyon zárva,
Az ábrázat sokra fordítható lárva;
Sőt még a beszéd is egy oly csalható jel,
Hogy minden szándékot palástolhatsz ezzel,

Sőt a mosolygó száj s a vigyorgó szemek
Egy ártalmas lelket fedező tetemek. Csokonai.

Annyira félnek az emberek a megcsalattatástól hogy jóltevő-
jüket is gonoszoknak képzelik. Helvetius.

Van-e ember, a ki meg ne csaljon? a vadászok és madarászok
nem élnek több csalfa mesterséggel, mint az álnok emberek az egy-
ügyüekkel szemben. Azt nevezik okosabbnak, a ki jobban tud csalni.
Ha nem akarsz megcsaltni, vagy halj meg, vagy kerüld el az em-
kerekek társaságát. Petrárka.

Az emberek kölcsönösen egymást megcsalni képesek levén, nem
veszik szívökre, a mit mással tesznek, ellenben, a mit velek más
teszen, nem szenvedhetik. Petrárka.

A világ tele van csalfasággal: a kik szeretnek, elámitnak ked-
veskedéssel; az alsóbbak hizegeleknek félelemmel, vagy szeretettel;
a nagyobbak megvetnek, elhanyagolnak, eltekintnek. Önmagunk is
kések vagyunk magunknak hizelegni; megcsaljuk magunkat Istenünk
szemei előtt. Malebranche.

Csalatkozás.

Gyakran megtéveszt a külszin, s nem jó, a szemnek mindig
hitelt adni. Moliére.

Mentől több és kevesebb szenvedélyei vannak az embernek,
annál gyakoribb és fájdalmasabb csalódásoknak van kitéve; mentől
nagyobbat kíván, annál ritkább a teljesülés, és egy szerencsés ered-
mény valószínűtlensége nekeddik a kívánság kicsapongásával. Garve.

A boldog, míg nem ért, édes csalódásokkal ringattatik; több
kár, mint nyereség, felhőtlenül látni a valót. Kisfaludi Károly.

Csalhatatlanság.

Az egyes korszakok épp oly kevésbé csalhatatlanok, mint az
egyének; minden kornak volt számtalan oly nézete, melyet a későbbi
kor hibásnak vagy éppen képtelennek ismer fel; s kétségkívül számtalan
oly véleményt, mely most általános érvénnyel bír, a jövő kor
nem fog magáénak vallani; valamint jelenkorunk sem fogadott el
sok olyat, mely egykor általános volt. Mill Stuart János.

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Dr. Szilávik Mátyás eperjesi theol. tanár „Zur neuesten protestantischen Literatur in Ungarn“ czim alatt érdekes ismertetést irt a német közönség számára. Az ismertetés a Luthárdt által szerkesztett „Theologisches Literaturblattban 33. 34. sz. (Lipscse), jelent meg, miből az látszik, hogy dr. Luthárdt előtt Szilávik még sem vesztett kegyet liberalismusaért, mint azt egy hazai orth. protestans író vélte. Sőt dr. Szilávik e cikkében is jelét adta liberalismusának, midőn nemcsak orthodox egyházi írókról, hanem a liberalisokról s azok közt az unitáriusokról is megemlékezett. Az ismertetés dicséretére válik a fáradszhatlan írónak.

Az angol nyelv elterjedése mint a nemzetközi érintkezés és cultura eszköze. (The spread of the English Language as a means of international intercourse and culture) czimen Kovács barátunk az amerikai „Unitarian Review“ oct. számában terjedelmes cikket közölt.

Az Athenaeum kézi lexikona. Az összes ismeretek encyclopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szakférfiak közreműködésével szerkeszti dr. Acsády Ignác, a magy. tud. akademia lev. tagja. Első füzet. Budapest, 1891. Az Athenaeum r. társulat kiadása. Az új vállalat első füzete külső megjelenése fényével s tartalma gazdagságával egyaránt fölkelte a figyelmet. Nyomdai kiállítása választékos, nagy költséggel és műgonddal készült gyönyörű műlapjaival pedig a legszebb hasonló külföldi munkákkal kiállja az összehasonlítást. Az első füzetnek három ilyen műmelléklete van. Egy remek szines műlapon izléses csoportosításban látjuk a magyar állam nagy, közép és kis czimerét, a nemzeti zászlót, a magyar honvédség és közös hadsereg ezredzászlait, a Szent István-rend nagykeresztjét, a Ferencz József-rend középkeresztjét s a koronás arany érdemkeresztet. Egy kettős lapra terjedő műlapon Észak-Amerika legújabb térképét vesszük s egy harmadik műmelléklet az emberfajokat tünteti föl. Mindegyik kitűnő gonddal készült, a mint az egész füzet kiállítása diszére válik hazai nyomdászatunknak. A nagy nyolczadrétű alak igen jól van megválasztva, a papir finom, a betűk nem oly kicsinyek, hogy a szemet rontánák s az olvasást fárasztóvá tennék, mi a legtöbb ilyen német munkának hátrányos sajátsága. Hanem azt éppen nem mondhatjuk dicséretnek, mint egyik napi lap tette, hogy Agh István unitárius püspököt és írók kihagyta. Különben a vállalatot ajánljuk. Egy-egy füzet ára 30 kr.